

IRODALMI ÉRTESTŐ.

Dobos János egyházi beszédei II. kötet. Ünnepi tanításokat hoz, melyek részben különféle kútforrások nyomán vannak dolgozva. Kiadó helyesen cselekedett, hogy részletesebben jelezte s a hol tehette kiírta, hogy mely beszédek nem eredetiek. A mi magukat a beszédekkel illeti — számarra 29 — e kötetre is talál az első kötetről irt jellemzésünk; s ezt is éppen oly melegen ajánljuk a megszerzésre. A III-ik kötet a jövő évi martiusban jelenik meg. Kiadó (Dobos László Szalk-Szent-Márton) még mindig elfogad előfizetéseket. Egy-egy kötet előfizetési ára 1 frt 50 kr.

Felméri Lajos egyetemi tanár, folyóiratunk kitűnő dolgozótársa, az alábbi értesítést küldötte be hozzánk, melyre az oktatásügygyel foglalkozók figyelmét különösen felhívjuk. Dr. Felméri műve hí képet adja az angol oktatásügy jelenlegi állapotának. Ennél kimerítőbb és jobb munka az angol oktatásügyről nem jelent meg.

— Van szerencsém a t. cz. tanító, tanfelügyelő és tanár urakat, tanító-nőket és általában a nevelésügygyel foglalkozókat értesíteni, hogy az „Iskolázás jelen e Angolországban“ című és mult évben a m. tud. Akadémia által nagyjuttalommal kitüntetett művemből m. e. száz példány rendelkezésemre állván, a nevelés-oktatással foglalkozóknak tetemesen leszállított áron szolgálók belőle példányokkal; I-ső kötet: Népis kolázás (X+262 lap) 1 frtért; II-ik kötet: Közép és felső oktatás (IX+386 lap) 2 frtért. (A két kötet bolti ára 4 frt 80 kr). A megrendeléseket kérem egyenesen hozzám intézni. Kolozsvárt, 1885. november hó 20. Felméri Lajos, a nevelés-tudomány ny. r. tanára.

A Protestans Közlöny, az erdélyrészi ev. reformáltak lapja, melyet ez évben Sándor József szerkesztett, a jövő éven kezdve Szász Gerő kolozsvári lelkész és egyh. főjegyző szerkesztésében fog megjelenni. A lap egyszerűsmind hivatalos közlönye leend az erd. ev. ref. egyházkerületnek. Ára 6 frt lesz ezután is.

Dajka könyvecskére bocsátott ki előfizetésre felhívást Eötvös Károly Lajos, melylyel a nevelésben a szülők tanácsadója kíván lenni. Egy példány ára 30 kr. 10 pld. 2 frt. Mi szerző lakására Budapest IV. vámház-körút 10. sz. II. em. küldendő.

KÜLÖNFÉLÉK.

Lachovius András siremléke. A kolozsvári temetőben f. év őszén a temetőre felügyelő bizottság a hantnélküli sirköveket ősz-

szeszedetvén, a közszemlére kitett sirkövek közt Sárdi Lőrincz, ekklézsiánk egyik buzgó tagja egy igen érdekes sirkövet fedezett fel: Lachovius András lengyel unitárius papét. Lachovius A. egyike volt azoknak a lengyel üldözötteknek, kik vallásukért Lengyelországból száműzve, Erdély szabad földén kerestek és találtak menedéket; s a kiknek utódai kolozsvári ekklézsiánkban a Lászlóczkiak, Sinczkiek, Kézsmárkiak. Száműzött lengyel hitrokonaink egy ideig külön ekklézsiát tartottak fenn Kolozsvárt s ez ekklézsiának volt a papja Lachovius A. Ezt bizonyítják az ekklézsiánk jegyzőkönyveiben tett feljegyzések is. Toldalagi Andrásné-Göcs Sára és Suki Pálné-Göcs Kata 1680-ban oly feltétellel adják el a belső-monostor-utczában a „Lengyel házat“ Lachovius András lengyel papnak és felesége Gutzi Sárának 300 frton, hogy ott a lengyel ekklézsiának helye lenne istenitiszteletre in perpetuum. E ház Lachoviusnak 1691-ben történt halálával özvegyére szállt, de 1715-ben a lengyel ekklézsia örökösen megvette tőle. S hogy már azt is megemlitsük, e házat később 1784-ben, mikor a lengyel unitárius ekklézsia a magyar unitáriusba kebeleztetett, az ekklézsia kicserélte a jelenlegi templomunk melletti házzal, mely Léderer József pallér tulajdona volt.

A sirirat a következő:

AN
16

DO
91.

HIC SEPULTA JACENT MEMBRA
VIRI PIETATE AC ERUDITIONE CLARI
REVERENDI AC DOCTISSIMI DNI
ANDREAE LACHOVII ECCLESIAE
POLONICAE CLAUDIOPOLI,
OB VERITATEM EXULANTIS
PASTORIS DISSERTISSIMI.
QUI IN DOMINO PLA:
CIDE OBDORMIVIT
ANNO UT SUPRA
DIE VI. AUGUSTI
AETATIS VERO SUAE
LXIV.

A sirkő a többi sirkövek közül kiválasztatván, behozatott és templomunk keleti oldalán helyeztetett el kívül a „Dávid Ferencz köve“ mellé, hogy az ott elmenőket emlékeztessék multunkra s emeljék ragaszkodásunkat szent vallásunkhoz, melynek Lachovius András oly buzgó papja volt.

Az Amerikai Unitárius Társulat igazgató választmányának a közgyűléshez tett jelentését hasznosnak tartjuk olvasóinkkal megismertetni.

„Érdekes összetalálkozás — szól a jelentés, — hogy születésünknek éppen hatvanadik évében teszünk egy nagy lépést előre. Ugyanis történelmünk folyamában most jelennek meg először közgyűlésünkben ekkleziáink meghatalmazott képviselői. Kezdetben ily képviselő nem is volt lehetséges. Akkor ekkleziáinkat inkább csak az kötötte össze, hogy közösen protestáltak oly hitcikk ellen, melyekről azt tartották, hogy a tiszta kereszténységgel ellenkeznek, és ennek magasztos hivatása ellenében rossz hatással lesznek; mintsem valamely közös vallásos tudat. E mellett atyáink tapasztalatból ismerték azt a felekezeti bigottságot, mely kérdésessé tette előttök, hogy a szabadságot meg lehessen óvni szervezet mellett; ezért a függetlenséghez való ragaszkodásokat a végletekig vitték. Most minden kedvező az egyesülésre. Több meghasonlás megorvosoltott; több kérdést elintéztünk. Átláttuk, hogy valamely vallási testület csak úgy egy valójában, ha egy reménye, egy terve és munkaköre van. Mindenütt őszinte óhajlás nyilatkozik a közremunkálásra. Hogy közösen építsünk és rontsunk, hogy közösen munkálkodjunk Isten országának a földön való megalapításán, ezt mindenütt korunk kötelességének ismerik el. Szokatlan dolog, hogy ez évben 220 társulat járult adakozásával közpénztárunk gyarapításához, a mi első lépés a képviseltetési jog biztosítására. Tulságos-e a remény, hogy a legközelebbi évben hatszáz képviselő lesz gyűlésünkön, magokkal hozva ekkleziáik lelkesedését és hitét. És ha az ekkleziák legjobb tagjaikat — oly férfiakat és nőket küldenek, kik legmagasabb aspirációikat és szabadelvű céljaikat képviselik, akkor a hasznos, növekvő munkásságnak új tere tárul fel előttünk.“

„Most már egy évi munkálkodásunkra és ennek eredményeire térünk. Közös használatra szóló gyűjteményül begyűlt 33,000 dollár az utóbbi évi 37 ezerrel szembe; de ha meggondoljuk, hogy ez összeg kereskedelmi nagy válságban gyűlt be, s ha meggondoljuk, hogy ez előtt 10 évvel évi bevételünk 23 ezer volt, el kell ismernünk, hogy a keresztényies munkásság kötelességének érzete mélyebb lett ekkleziáinkban, és a rendszeres adakozás szokása erősödött. Azonban be kell valanunk, miszerint évi kiadásaink fedezésére 17 ezer dollárt voltunk kénytelenek elkölteni közalapunkból; különben nem folytathattuk volna korábban megkezdett vállalatunkat s minden újjal fel kellett volna hagynunk. A közalapból való költekezés a mostaniakhoz hasonló viszonyok közt igazolható: ez alapot ugyanis a célból teremtettük, hogy missioi munkálkodásunkat mind kedvező, mind pedig hátrányos viszonyok közt az okszerű követelményeknek megfelelőleg folytathassuk.“

„Ez évi gyakorlatból azt tapasztaltuk, hogy társulatunk a maga

hivatásának és céljának nem felelhet meg kellően 50 ezer dollár évi bevétel nélkül, és hogy a nemzeti conferentia, meg hitfeleink óhajtságának, melyek újabb tevékenységre és munkára sarkalnak, megfelelhesünk, még 10 ezer dollárra van szükségünk.“

A bizottmány kifejezi azt a reményét, hogy az ekklesiák küldöttei erről értesülvén, az adakozás nagyobb és rendszeresebb lesz; s azt is constatálván, hogy különböző czélokra tett adományokkal együtt a pénztárba 80 ezer dollár folyt be, előadja az igazgató választmányának a missio ügyében tett intézkedéseit. Ilyenek a State missionaries (az Unio egyes államaiban való missiók), melyeknek már is sok szép eredményét tünteti fel a jelentés; a missio másik eszközéről: az irodalomról hasonlóan kedvezőleg szól; jelesen azt emeli ki, hogy e téren soha sem volt nagyobb a tevékenység; számos kiadványaik között négy füzetet adtak ki német nyelven. Channing műveinek egy kötetes kiadása 20 ezer példányban kelt el. Parker válogatott munkáiból egy kötet most van sajtó alatt.

A jelentés ezek után így hangzik:

„Midőn felekezetünk történelmében uj kort alkotó lépést tettünk, több kedvező jel bátorit minket. Első helyen említjük új épületünket. Az építkezés eszméje világi hiveinké, az ők áldozatkészsége eszközölte a szép sikert. Ez magában jó előjel. Ez a diszes, jó helyt fekvő, helyes berendezésű épület, mely egyházi egész szervezkedésünket, emberbaráti intézményeinket befogadja, mindig arra figyelmeztet minket, hogy hittel ragaszkodjunk állásunkhoz, munkálkodásunkhoz.“

„Nem kisebb jelentőségű a mostan alapított templomépítésre előlegező alap. Nagy városainkat új, reményteljes nemzedék népesíti; kiválóan az ifju nemzedék emáncipálja magát a régi oktalanság alól s esedezik az új igazság áramlata után. De mikor megkísértjük valamely új társulat alapítását, vagy új templom építését, úgy találjuk, hogy az új társulat, bár számos és lelkesült, de nincs vagyona. Több reménydús vallásos mozgalom lett semmivé, mert nem volt mód annak megtelepítésére. Éppen ezt akarja megelőzni ez alap. Az egyes ekklesiák erre 17 ezer dollárnál többet adakoztak, melyhez a társulat 25 ezeret ad. Okszerűen elvárhatjuk, hogy az adakozások minden évben gyarapodni fognak néhány ezerrel.“

„Kiváló méltánnyal emlékszünk meg a Women's Auxiliary Conference-ről (Nők segélyző egylete). Különösen becses volt ez egylet hatása gyenge és új társulataink irányában rokonszenves leveleivel, egyes szükségekre alkalmas időben tett adományával, erőt és bátorságot öntvén azokba. De egy egészen új mező tárul fel az egylet

előtt a *Post-Office Mission* megkezdésével, mely alatt sajátlag irodalmi vállalatunk terjedtebb hirdetését és circulatíóját értjük. Azt hittük, hogy a theologiai hasznos ismereteket már eléggé elterjesztettük, hogy elég magvat vetettünk már el arra, hogy a világ teljes legyen a szabadelvűség kovászával. Csalódtunk! A világban sok olyan ember van, a ki szakított a multtal; kik nem tudnak, nem akarnak elfogadni oly nézeteket, melyeket aljasoknak és emberteleneknek tekintenek. De igen sok esetben a régiek helyett nem keletkeznek emelkedettebb, lelkesítőbb nézetek. A hol nyilvánosan ajánlottuk irodalmi termékeinket, nem remélt érdekeltséggel fogadták. Füzeteinket milliós számra vennék; könyveink százezer példányban kerestetnének, vásároltatnának és segítségükre lennének a kétkedő lelkeknek, ha rendszeres módon folytatnók terjesztésüket s erre elég munkásunk volna. A nők említett egylete bámulatosan talál e munkára s készséggel is vállalja magára.

„Ezek a dolgok a testületekben folyamatban levő nagy változást jelzik. Annak tudatára jutottunk, hogy nekünk positiv s egyszersmind negativ állásunk és hivatásunk van a világban, s azoknak megfelelő kötelességünk. Mi a teendőnk? Az embereknek a régi, megrögzött tévedések alól való felszabadítása. Éppen ebben munkálkodunk. A modern élet minden tényezői velünk vannak. Ezereket szabadítottunk már fel tényleg az egyházon kívül, de sokakat szívökben és lelkökben nem teljesen. Tehát új munka áll előttünk. Nincs jogunk kitérni előle. E munka: hogy a hontalanokat megtelepítsük; hogy menházakat állítsunk azok számára, kik pusztaságban bolyonganak s lelkök nem talál nyugalmat. Jézus tanításának bárminő elferdítése helyett mindenütt a tiszta kereszténység igéit hangoztassuk. A körünkben feléledett élénk komolyságnak és áldásos harmoniának ápolása, bölcs, meszszeható terveknek megvalósításában való buzgólkodás, ezek mutatják, hogy testületünk mély és valódi tudatával bír annak a munkának, mely reánk vár.”

A jelentés befejezésül hangsúlyozza azt, hogy az egyesülés munkájának sikeres folytatásához pénz kell; az adakozások legjobb módjaul az aláírást jelzi, melegen híván fel az egyesület tagjait további adakozásokra.

Egyházunk részéről Tiszta Kálmán kormányelnök jubileumán, mely kormányelnöksége 10-ik évének betöltésére nov. 30-án tartott, főt. Ferencz József püspök ur vezetése alatt Daniel Gábor főgondnok, ifj. Daniel Gábor, Jakab Gyula, Kozma Ferencz, Szentkirályi Árpád tisztelegtek. A főt. püspök ur a következő beszéddel üdvözölte a kormányelnököt:

„Nagyméltóságú ministerelnök ur! A magyarországi unitárius val-

lasközség nevében van szerencsém nagyméltóságodat minisiterelnökségének 10 éves évfordulója alkalmából a legmélyebb tisztelettel üdvözölni. Nagyméltóságodnak ama fényes érdemei között, melyek e pillanatban lelkünk előtt elvonulnak, bizonyára nem a legkisebb az a bölcsesség és jóakarát, a melyeket nagyméltóságod a törvény korlátai között az egyházakkal szemben tanusítani méltóztatik, egyiknek, mint a másinak, érdekeit különbség nélkül védelmezvén, ajánlván és szíven hordván. És e tekintetben mi kétszeres hálaa vagyunk kötelezve, a mennyiben minél kisebb egy vallásfelekezet, annál inkább érzi a törvények védelmének szükségességét. Hála a gondviselésnek, mi az újabb időben nemcsak sértetlenül élvezzük a multból áthozott jogainkat, hanem nagyméltóságod minisiterelnöksége ideje alatt az meg is szélesbült a főrendiház szervezésével nyert újabb jog által. Fogadja ezért ismételten legmélyebb hálánkat és ama mély, hazafias szívből jövő óhajunkat, hogy az Isten sokáig éltesse.“

Mire a kormányelnök így felelt:

„Megemlékezésüket tiszta szívből megköszömvén, oda fogok törekedni, hogy e hazában élő minden hitfelekezet — annak hivei a haza javára munkálkodván — egyformán élvezze jogait. Ez nem érdem, hanem kötelesség, melyet teljesíteni törekedtem eddig és igyekezni fogok ezután is.“

A teremi templom, melyet néhány évvel ezelőtt a villám megrongált, főt. Ferencz József ur buzgó fáradozásával szépen kiigazítottatott és helyreállítottatott. A főt. püspök ur e célra felhívta első sorban egyházi tanácsos fiait. E felhívás nyomán adományul begyűlt 616 frt 77 kr. Király ő felsége e célra korábban kegyesen adományozott 100 frtot, mely azóta kamataival 126 frt 91 krra növekedett; időközi kamatokból 14 frt 10 kr, összes bevétel 757 frt 68 kr, összes kiadás 677 frt 40 kr, megmaradott 80 frt 28 kr, mely összeg a netalán felmerülendő kiadások fedezésére, továbbá a teremi ekklesia épületei jó karban tartására a közpénztárba helyeztetett el. Örömmel közöljük ezt annak bizonyítványául, hogy vallásfelekezetünk hivei egyes szükségekre tudnak is, akarnak is adakozni.

Szováthon (Kolozs megye) állami népiskola állítottatott fel, minek következtében ottani ekklezsiánk népiskoláját beszüntette. Nem örvendünk, mikor ekklezsiáink népiskoláikat feladják. De szováthi ekklezsiánk vezérebereinek eleitől kezdve helyeseltük azt a törekvését, melylyel egy állami népiskola felállítását célozták, mivel az ekklezsia maga szűk viszonyai miatt nem tudott jó iskolát tartani, mire pedig Szováthon a Mezőség széliben nagy szükség van. Örömrökre szolgál, hogy célhoz

jutottak s teljes elismerésünket kell kifejeznünk Várady Károly tanfelügyelő ur iránt, a ki e czéljokban nemcsak elésegítette, hanem a maga részéről is óhajtotta és gyorsan keresztülvitte az iskola felállítását, a mint azt dicséretreméltó módon tette pár évi tanfelügyelősége alatt Kolozson, Győr-Vásárhelyen, Györgyfalván, Kolozsbarakon, Szucságban, Csucsán és Magyar-Matskáson. A szováthi iskolához igazgató-tanítónak Binder János neveztetett ki s reméljük, hogy az ő buzgósága, támogatva a nevelésügy oly buzgó barátaitól, mint Sala Sámuel, Gotthárd Sándor és Pál Mózes, kik az isk. széket alkotják, szép eredményt fog felmutatni, a mit a mint egyéb tárgyakban, éppen annyira óhajtunk a válásban is, minek, valamint a vallásos éneknek tanításáról gondoskodni az ekklézsia kötelességének kell hogy érezze.

— **Amerikai vendégeink s újabb adományaik.** Mult fűzetünkben felemlített amerikai kedves vendégeink — Richmond Károlina, Bowen Ednah és Richmond Knight — Torockkóról Aradon, Hódmező-Vásárhelyen, Szegeden és Szabadkán át mentek Budapestre. Az Alföld jómódu polgáraival igen meglepte s a látottak után más fogalmakkal távoztak el, mint a minővel oda mentek. Hódmező-Vásárhelyen Megyelka József és Benczur István hitrokonaink szivességét élvezték. Budapesten résztvettek az isteni tiszteleten, mely alkalommal Richmond Károlina egy csinos beszédet tartott, örömét fejezve ki azon, hogy jelen lehetett, s reméli, hogy egy más alkalommal az új unitárius templomban fog imádkozni. Látogatást tettek Jókai Mór koszorus irónknál, kinek elmondta Richmond Károlina, hogy Providenceben (nem New-Yorkban, mint a lapok hozták volt) egy „Jókai Klub“ van, melyben az ő regényeit szokták olvasni; most is viszi a „Modern Midas“ cziműt. E klubnak az elnöke maga Richmond Károlina, de a mit ő szerényen elhallgatott. Jókai megajándékozta arczképével, minek rendkívül örvendett. Budapestről elindulásuk alkalmával Richmond Károlina és Richmond Knight 50—50 frtot adtak át Kovács János igazgatónak, hogy ittlételük emlékeül négy szegény sorsu tanuló az iskolai év folyarában segélyeztessék. Richmond Knight azt mondta, hogy ez az első adománya a nevelés előmozdítására, s igen örvend, ha bárminő kis részben is egy pár szegény ifjút segíthet.

A Dávid Ferencz-egylet alakuló közgyűléséről értesítő jelent meg Boros György titkár szerkesztésében. Boros barátunk igen hiven közli az alakuló gyűlés lefolyását, az ott tartott beszédeket, a fölolvastott leveleket, a megállított alapszabályokat s az egylet tagjainak a névsorát. Ugy hisszük, felesleges ez értesítőt különösebben ajánlanunk figyelembe, mivel az olvasóink nagyobb részének megküldetett

és abból láthatják az egylet céljait, melyeket maga elé tűzött, és a módokat, melyekkel megvalósítani óhajtja. A Dávid Ferencz-egylet a lelkes-egyleteket akarta helyettesíteni s óhajtandó, hogy ez sikerüljön. Az egyletre szép hivatás vár általán azon a téren, mit az angol home-mission-nek — belmissionnak nevez, ideértve a szegény- és árvaügyet is, mivel az egylet pénzt is gyűjt, — 1178 frt aláírva — melyet ennél jobb ügyre nem költhet.

Tudori szigorlat. Ürmösi Gyula, pestvárosi polg. isk. tanár, hitrokonunk, a nyelvészeti szakból a tudori szigorlatot dicséretesen kiállván, a napokban avatták fel tudorrá. Üdvözöljük.

Vallásközönségünk ladamosi birtokát a következő tizenkét évre Albert Dénes bölöni birtokos vette ki bérbe évi 3000 frtért.

Városfalvi Bedő Sándor afia még korábban 1000 frt alapítványt tett székely-kereszturi iskolánknál betegápolási célokra. Ujból 1000 frt alapítványt tett a városfalvi belső emberek javadalmazására és a népiskolában a kertészetben előhaladást tanusító növendékek jutalmazására.

A missio köréből. Közelebről egyik, ügyeink iránt melegen érdeklődő egyháztanácsos atyánkfia egy kellemes missiói hírrel lepett meg. A Mezőségen utazván, Örményesen számos unitárius vallásu cselédet talált, s sajnálattal gondolta el magában, hogy e szegény hiveink tán évekig sem hallanak papot. De beszédbe ereszkedve velük, nagy meglepetésére mit tapasztal? Az egyszerű emberek örömtől sugárzó arczczal beszélnek el, hogy bizony hallanak ők papot, mert hozzájuk egy esztendőben többször eljön, habár jó messzire is lakik a tiszteletes ur, s nekik prédikál, keresztel s szomorúságokbau vigasztalja. Tisztelet R é d i g e r Géza szabédi lelkésznek, a mi költő-munkatársunknak, a ki ezt teszi.

Parker Tivadar tanácsa egy ifju emberhez. Az alább közlendő gyönyörű levelet Parker Tivadar amerikai hirneves unitárius lelkész írta egy ifjuhoz, ki első tengeri útjára indult. E levél tartalma egyfelől világot vet Parker jellemére, kit Reville is „igazán bámulandó embernek“ nevezett, másfelől pedig fölmutatja az amerikai gondolkozásmódot. A levél tele van arany tanácsokkal; s az illető ifju életére, kiből később kapitány lett, maradandó befolyást gyakorolt s mindig hálás elismeréssel volt azért Parker iránt. Napjainkban is alig van olyan ifju, bármely pályára lépjék, hogy ne okulna e valóban üdvös tanácsokból, éppen ezért a levelet egész terjedelmében közöljük:

Kedves barátom!

Édes anyja azt mondá nekem, hogy nem sokára elhagyja őt, s azt a családi kört, melyhez gyöngéd kötelékek fűzték, s a világba megy

szerencsáját megalapítani. Anyja arra kért, hogy ez alkalomból adjak egy néhány tanácsot Önnek. Én ezt szívesen megteszem, mert magam is jól emlékszem arra az időre, midőn atyám házát először elhagytam. Én fiatalabb voltam Önnél, mikor egy falusi iskolába mentem tanítónak. Engedje meg hát, hogy saját tapasztalatom után egy pár szót intézzek Önhöz.

Azt hiszem, szeretné gazdag lenni. Legtöbb ifju ember óhajtja ezt, és nagyon sok öreg is. Szerintem a gazdagság nem kívánatos. Sajnálnám, ha vagyont örököltem volna. Hanem a tisztességes megélhetés óhajtható és nélkülözhetetlen. Ezt megszerezheti, ha előrelátással készít tervet, — azt szorgalom által végrehajtja és munkája keresményét okos gazdálkodással megtartja. Én mindig csak annyival óhajtottam birni, a menyinyit tisztességes és becsületes uton szereztem. Az elégséges vagyonnál több, rendesen szerencsétlenség. A tisztességes életmódot megszerezni nem nehéz.

Az életben nem a pénz a legfőbb jó, sem az, a mit a val lehet szerezni. Egy nagy birtok nem ér annyit, mint egy jó ember. Önnek az a hivatása a földön, hogy jó, bölcs, igazságos, szeretetre méltó és vallásos ember legyen. Ez az egyedüli, a mit a világból a másvilágba fog vinni. A pénz kedvessé teszi az emberek előtt; bölcsesség, igazság, jószívűség és vallásosság pedig Isten előtt. Első dolga legyen az Isten előtti kedvességet megnyerni, s erre éppen olyan törekedjék, mint a pénzszerzésre. Őrizkedjék bizonyos vétkektől, mivel még alig ismeri a kísértéseket, melyek csábítgatni fogják. Különösen háromtól óvakodjék most és mindörökké, t. i. mértékletlenségtől, pénzbeli játéktól s kicsapongástól. E három vétek ezer meg ezer fiatal embert teszen tönkre minden évben. Álljon szilárdon ellent e három vétek csábjainak, s akkor boldogulni fog az életben.

Azt nem ajánlom, hogy levert, komor és visszahuzódó legyen. Ellenkezőleg: legyen vidám, élénk, jókedvű, mert ezek az ifjukorhoz tartoznak. S ilyen lehet a nélkül, hogy vétkeznék; nem kell töviset szurnia szívébe, mely egész életén át sebezze. Higgyen nekem, édes kevés az a gyönyör, a mit lelkiismerete nem helyesel.

Továbbá elméjét is mivelnie kell. Ezt legjobban teheti hasznos könyvek olvasása által üres idejében. Az előrelátás, szorgalom és okosság ebben éppen annyira elősegítik, mint a pénzszerzésben. Én nagyon hasznosnak találtam a naplóvezetést, melybe leírtam a látott nevezetéseket, a miket olvastam és gondoltam. Ugy hiszem, Ön is ezt kellemes és hasznos foglalkozásnak fogja találni. Különösen, ha külföldre megy, hol minden érdekes az idegen előtt, a naplóvezetés igen előnyös lesz. Az olvasást illetőleg óhajtanám, hogy ismerkedjék meg Amerika történelmével, nagy emberei életével; azután Anglia történelmével s annak nevezetes embereivel, s végül tanulmányozza az angol és amerikai irodalomban a legjelesebb szerzőket. Mindezt elérheti egy néhány év alatt, a nélkül, hogy rendes teendőit elhanyagolná, magát az ártatlan mulatságoktól elvonná, vagy egészségét megromtaná.

Még egy dolgot meg kell emlitenem. Szerintem nincs valódi bol-

dogság az életben vallásosság nélkül. Én nem vagyok az az ember, ki az élet reggelét fellegekkel akarnám elborítani, ellenkezőleg, azt óhajtánám, hogy mindig derűs fényben ragyogjon. Babonás sem vagyok. Éppen ezért sokat adok a vallás becsére. Az megoltalmaz rossz cselekedettől, buzdít jöttevésre és vigaszt nyújt az élet minden szakában. A vallás alatt nem értek bizonyos hitformulákat, sem pedig ez vagy amaz egyház szertartásait, hanem saját természetünk iránt való tiszteletet s annak törvényei iránt való engedelmességet; értem az igazságot, embertársaim s Isten iránti szeretetet teljes szivemből, teljes lelkemből és minden erőmből.

Vallásos természetét éppen oly könnyen művelheti, mint elméjét. Legjobb mód erre nézve — a mit ismerek — mindennap egy néhány percze félrevonulni s társalogni önmagával és Istenével. Tegyük fel, lefekvés előtt, vagy kora reggel, mielőtt munkájához kezdene. Ilyenkor fel kell idéznie tetteit, szavait, gondolatait és érzelmeit a lefolyt nappól, s kérdést tenni, vajjon kedvesek-e Isten előtt? Hanem fogadást kell tenni, hogy többet úgy nem cselekszik, s kérni Istent, hogy ebben segítse jövőre. Higyje el, ez eljárás nagy hasznára válik. Azt a fáradságot, hogy jó és vallásos emberré váljék, nem fogja megbánni.

Szülői imája kísérni fogja Önt új vállalatában; a távolban is mindig szivök mélyében fog élni; s leghőbb kívánságuk az lesz, hogy Önből derék és jellemes ember legyen. Részemről sikert és boldogságot óhajtva az életben, maradok

Boston, 1851. jul. 7-én.

hű barátja

Parker Tivadar.

Gyászhirek: Filep István ügyvédet, kolozsvári ekklezsiánk egyik gondnokát, mély gyász érte felesége Gut Mária nov. 9-én életének 67-ik, boldog házasságuknak 32-ik évében történt halálában. Széplelkületű nő volt s egyike a legjobb magyar gazdasszonyoknak. Elhunytát közelebből még leánya Ida, férj. Ferenczi Józsefné fájlalja. — Gyulay Árpád, pénzügyi titkár Kolozsvárt, nagy veszteséget szenvedett édes anyja: özv. Gyulay Józsefné, sz. mezei Gracza Krisztina nov. 26-án 75-ik évében történt elhunytában. Egy gyöngéden szerető jó édes anyát vesztett el benne. Fájdalmában osztozik Gyulay László városi pénzügyi ellenőr és a nagyszámu rokonság.

A szerkesztőség postája.

Gr. Kuun Géza urnak. Marosnémeti. Az igen érdekes, ritka becsü reversalisért ezer köszönet. — Buzogány Áron urnak Budapest. A legnagyobb örömünkre szolgált szives értesítése. Tért fogunk tartani a czikk számára. — Koncz József urnak Maros-Vásárhely. Örvendünk, hogy a nyári kutatás ha nem is sokat, de mégis hozott valamit. A beküldött adatokat köszönjük s felhasználjuk. — Kiss Mihály, Lőfi Áron, Kelemen Albert esperes, Ürmösi Kálmán, Barabás Abel lelkész uraknak folyóiratunk érdekében kifejtett buzgóságukat igen szépen köszönjük.

Összes dolgozótársainknak szives köszönet és üdvözet!

OLVASÓINKHOZ.

Olvasóinknak üdv, áldás!

Szives pártfogásuk mellett ismét elébb jutottunk egy évvel s folyóiratunk betöltötte 20-ik évfolyamát. Hiven igyekeztünk szolgálni olvasó közönségünket, s hiv volt hozzánk olvasó közönségünk is. Köszönjük, hogy így méltányolták fáradozásainkat, hogy buzgón támogatták törekvésünket. Oly érdekeket szolgálunk, melyek nemcsak saját magunkéi, hanem mindazoké, kiknek a szabadelvű kereszténység s általában a vallás ügye szívéken fekszik. S a Keresztény Magvető elérte azt, hogy az irányadó prot. egyh. lapokon kívül oly tekintélyes világi lapok is, mint a Fővárosi Lapok és Vasárnapi Ujság, az Egyetértés, Nemzet és Pesti Napló figyelemben részesítik, tartalmát ismertetik.

Egyetemesebb tekintetek fognak vezetni ezután is; és a mint eddig, úgy a jövőben is legfőbb törekvésünk az leendő, hogy folyóiratunk úgy a tartalmát, mint a formát tekintve a pártfogásra és elismerésre méltónak találtsassék. Sőt gondoskodni fogunk arról is, hogy minél csinosabb alakban nyujtsuk azt olvasó közönségünknek. És erre nézve nem kérünk egyebet, mint a dijjak pontos beküldését.

Midőn folyóiratunkat ismételten nagybecsű pártfogásukba ajánljuk, kérjük egyszersmind, különösen lelkésztársainkat, tanító afiait és ügyünknek minden lelkes barátját, hogy azt körükben terjesztetni sziveskedjenek.

Boldog újévet!

A szerkesztőség.

ARANYKÖNYV.

Köszönetnyilvánítás.

Az isk. kórház részére özv. Zathureczky Gedeonné, sz. Kelemen Polixéna urasszony 12 drb. uj lepedőt s 14 drb. uj párnahajat ajándékozott; dr. Gálffy Endre kórházi orvos 4 drb. pokróczot vett, melyeknek értéke 24 frt; Gombos Mózes csehétfalvi isk. tanító 2 drb. lepedőt, 2 drb. szalmaszá-
kot és 2 drb. párnahajat küldött. Fogadják a nemesszivü adakozók szives meg-
emlékezésökért az isk. igazgatóság hálás köszönetét.

Kovács János,
igazgató-tanár.

A Budapesten alapítandó unitárius rendes lelkeszi állomásra és állandó imaházra tett kegyes adományok.

XXIX. közlemény.

T. Gál Kálmán ur számu könyvecskéjére Szegszárdon adakoztak
ujabban:

Koszuu J. 1 frt. Leopold L. 1 frt. Dr. Haidekker B. 60 kr. Mayer An-
tal 50 kr. Pesti József, Pirniczer J., N. N. egyenként 40 kr. Pollák és Steiner
20 kr. Vargha L. 20 kr. Mihalovics J. 10 kr. Pirniczel J. 10 kr. Bauer J. 10
kr. együtt 5 frt.

Jakabházi Andrásnál a 128. számu gyűjtőkönvecskén Szent-Ábrahámon
adakoztak:

Jakabházi András 1 frt. Özv. Vas Miklósné 5 nagysága 5 frt. Nagy Mó-
zes 50 kr. Mátéfi Ferencz 20 kr. Tóth Vilmos 20 kr. Keresztély Márton, Agh
Mihály, Kereső Sándor, Fekete György, Mátéfi Mózes, Lőrinczi Béni, László
Domokos, Vas Mózes, Komis József, Jákó Mihály, Lőrinczi Zsiga, Bodó Mi-
hály, Agh József, László János egyenként 10 kr. Összesen 8 frt 30 kr.

Tiszt. Derzsi Károly urnál a 167. számu gyűjtőkönvecskén adakoztak:
Dr. Smidt József ügyvéd 2 frt. Dr. Veres Vilmos tanár 5 frt. Mesterházy Kál-
mán festőművész 2 frt. Mesterházy Pál 1 frt. Gróf Pejacevich János 1 frt.
Pogány Károly képv. 1 frt. Báró Rudnyánszky Béla 1 frt. Gróf Ráday Pál 1
frt. Báró Pongrácz Claire urhölgy 3 frt. Nagy Mózes tanár 1 frt. Mr. C. J. G.
Eiloart (Hastings) 10 frt. Gróf Zierotin Przenkó 25 frt. Perlack Kálmán ügy-
véd 1 frt. Uwira Ferencz gyógyszerész 1 frt. Összesen 55 frt.

Gelei Kálmán kir. járásbíró ur 138. számu könyvecskéjén adakoztak
Abrudbányán:

Jancsó Márton kereskedő, Révai Lajos m. kir. erdész, Tarpai Dénes asz-
talos, Telegdi Márton kereskedő, Bróz Alajos m. k. erdész, özvegy Rákosi Jó-
zsefné, Tabakovics János, Rákosi István rendőrkapitány, Loyczel Ferencz egyen-
ként 1—1 frt. Knoblach József veneéglős, Szemerai Gyula közigazgatási gy-
kornok egyenként 70—70 kr. Zudor Ákos szolgabíró 90 kr. Lovag Oelberg
Gusztáv, Heidler Venczel vendéglős, Fehdenfeld Gyula gyógyszerész, Duducz
Gábor irnok, Vlassa János segédszolgabíró, Muntianu Dumitru kir. albiró, De-
cián György bírósági végrehajtó egyenként 50—50 kr. Hándl Ede róm. kath.
lelkész, Tobiás Sándor körjegyző, Láng Róbert irnok egyenként 30—30 kr.
Lázár György kir. albiró 20 kr. Meszteszán Miklós gyógyszerészegéd 10 kr.
Összesen 16 frt.

E közlemény főösszege 84 frt 30 kr. Ehez adva a 28-ik közlemény ösz-
szogét 17,005 frt 02 krt, az alap teszen 17,089 frt 32 krt.

Fogadják a kegyes adakozók és gyűjtők egyházunk iránt tanusított buz-
gó fáradozásaikért az egyházközség nevében hálás köszözetünket.

Budapest, 1885. oct.

Hajós János,
egyh. gondnok.

Végh József,
pénztárnok.